

معرفی شخصت و سه نسخه خطی

خریداری شده از شادروان میرزا محمود حامد قزوینی

چندی قبل شماری از آثار مخطوط و چاپهای سنگی و سربی توسط جناب آقای شاه حسینی به کتابخانه عرضه شد. این کتابها متعلق به مرحوم میرزا محمود حامد قزوینی بود. نواده ایشان جناب آقای شاه حسینی لطف کرده این یادداشت را درباره ایشان نوشتند. به دنبال آن فهرست کتب خطی خریداری شده از ایشان تقدیم خوانندگان عزیز خواهد شد.

شادروان میرزا محمود حامد قزوینی فرزند حاج محمد کریم خانه‌پز به تاریخ ۱۲۶۴ هـ. ش در شهر قزوین دیده به جهان گشود و تا سال ۱۳۰۲ هـ. ش در این شهر سکنا داشت. خاطرات نقل شده از جانب آن مرحوم برای فرزندان و نزدیکان مکاتب از آن دارد که ایشان در مدارس علوم دینی قزوینی تحصیلات خویش را آغاز و تکمیل نمودند، ولی از نام معلمان و مدرسان ایشان اطلاعی در دست نیست. ایشان علیرغم توصیه و خواست پدر بر فعالیت در پیشه خود، که تجارت بوده است راه دیگری را برای معاش بر می‌گزینند.

ایشان در سال ۱۳۰۲ راهی تهران می‌شود در حالی که در این زمان متأهل و صاحب دو فرزند نیز بوده است.

در تهران به سبب تحصیلات و خط خویش به سمت تندنویس در اطاق تجارت مشغول به کار می‌گردد. سپس تا تشکیلات حاج حسین امین‌الضرب که رئیس اطاق تجارت و از رجال آن زمان بوده در زمینه‌های گوناگون تجارت فعالیت داشته است آغاز به همکاری می‌یابد.

یکی از شاخص‌ترین فعالیت‌های حاج حسین امین‌الضرب احداث کارخانه برق امین‌الضرب بوده است و شادروان میرزا محمود حامد قزوینی مدیریت این کارخانه را حدوداً در دهه ۱۳۲۰ هـ ش به عهده داشته است. علاوه بر آن دقت، هوشمندی، صداقت و امانت داری ایشان سبب می‌گردد تا به عنوان یک وکیل صادق نیز در این تشکیلات حتی تا پس از فوت حاج حسین امین‌الضرب ایفای نقش نماید.

ایشان تا زمانی که توان کاری داشتند به همکاری خود در این تشکیلات ادامه دادند. در کنار فعالیت‌های روزمره برای امرار معاش، کتاب و مطالعه، جایگاه ویژه و اساسی در زندگی شادروان میرزا محمود حامد قزوینی داشته است، و مجموعه کتابی که از ایشان به یادگار مانده گواه این مطلب است. نقدها و هامش‌نویسی‌ها بر کتب به جا مانده از ایشان نمایانگر دقت و نکته‌سنجی ایشان در هنگام مطالعه است.

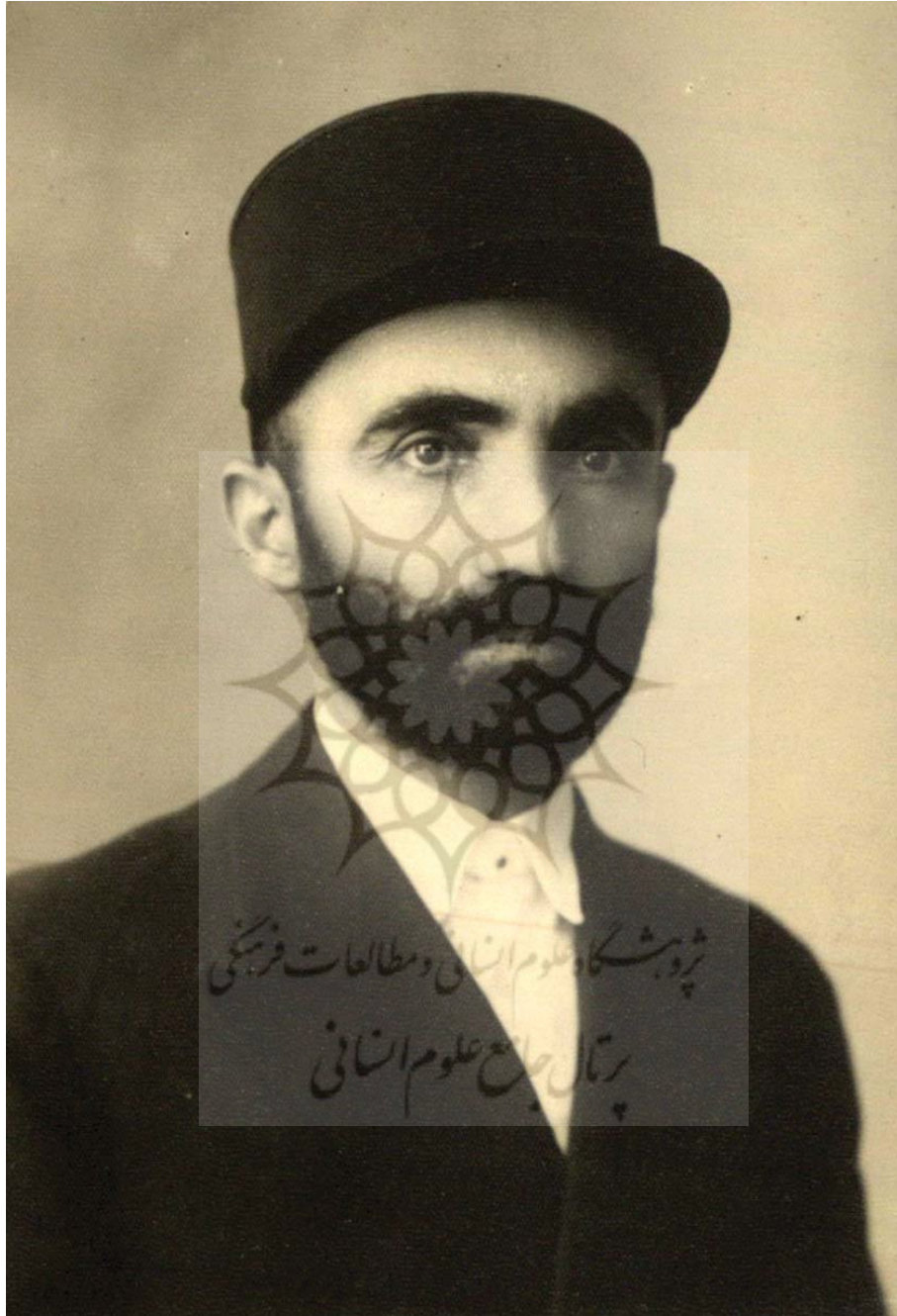
تنوع کتب ایشان که شامل موضوعاتی چون، دین، فلسفه، عرفان، اخلاق، شعر ادبیات، جغرافیا، تاریخ، ریاضیات، طب، ... می‌گردد و نشان‌دهنده این است که ایشان طالب کسب آگاهی در زمینه‌های گوناگون بوده‌اند.

اسلوب و انضباط که از شاخصه‌های اصلی شخصیت آن مرحوم بوده است را می‌توان در نحوه نگهداری و طبقه‌بندی کتابهای ایشان مشاهده کرد، قابل ذکر است که ایشان صحافی و ترمیم کتابها را شخصاً انجام می‌دادند.

نوشته‌های به جا مانده از ایشان نیز نمایانگر خوشنویسی آن مرحوم است.

شادروان میرزا محمود حامد قزوینی از سال ۱۳۳۹ به تدریج نور دیدگان خود را از دست داده و در طی یکسال تقریباً به طور کامل قوه بینایی خود را از دست می‌دهند ولی به واسطه ایمان و توکل قوی تا پایان عمر هرگز کسی شکایتی از شرایط پیش آمده برای ایشان، را به یاد ندارد.

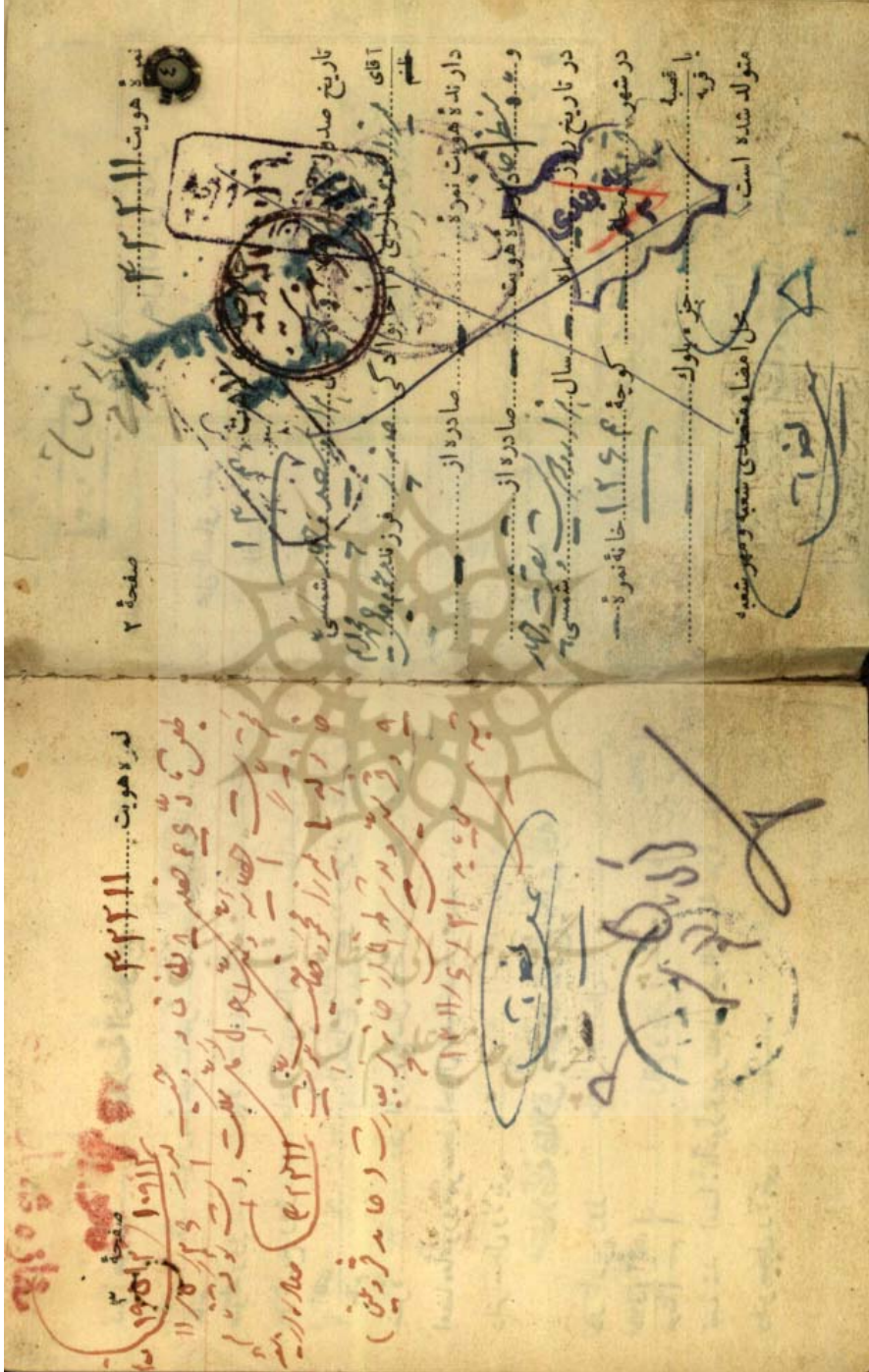
مرحوم میرزا محمود حامد قزوینی در سال ۱۳۴۹ هـ. ش در سن ۸۵ سالگی در تهران دارفانی را وداع گفتند و چهار فرزند، مجموعه گفتارها و رفتارها و رهنمودهای متکی بر اخلاق و فضایل اعلا برای همگانی که با ایشان آشنایی داشتند و نیز این مجموعه کتاب را به یادگار گذاشتند.

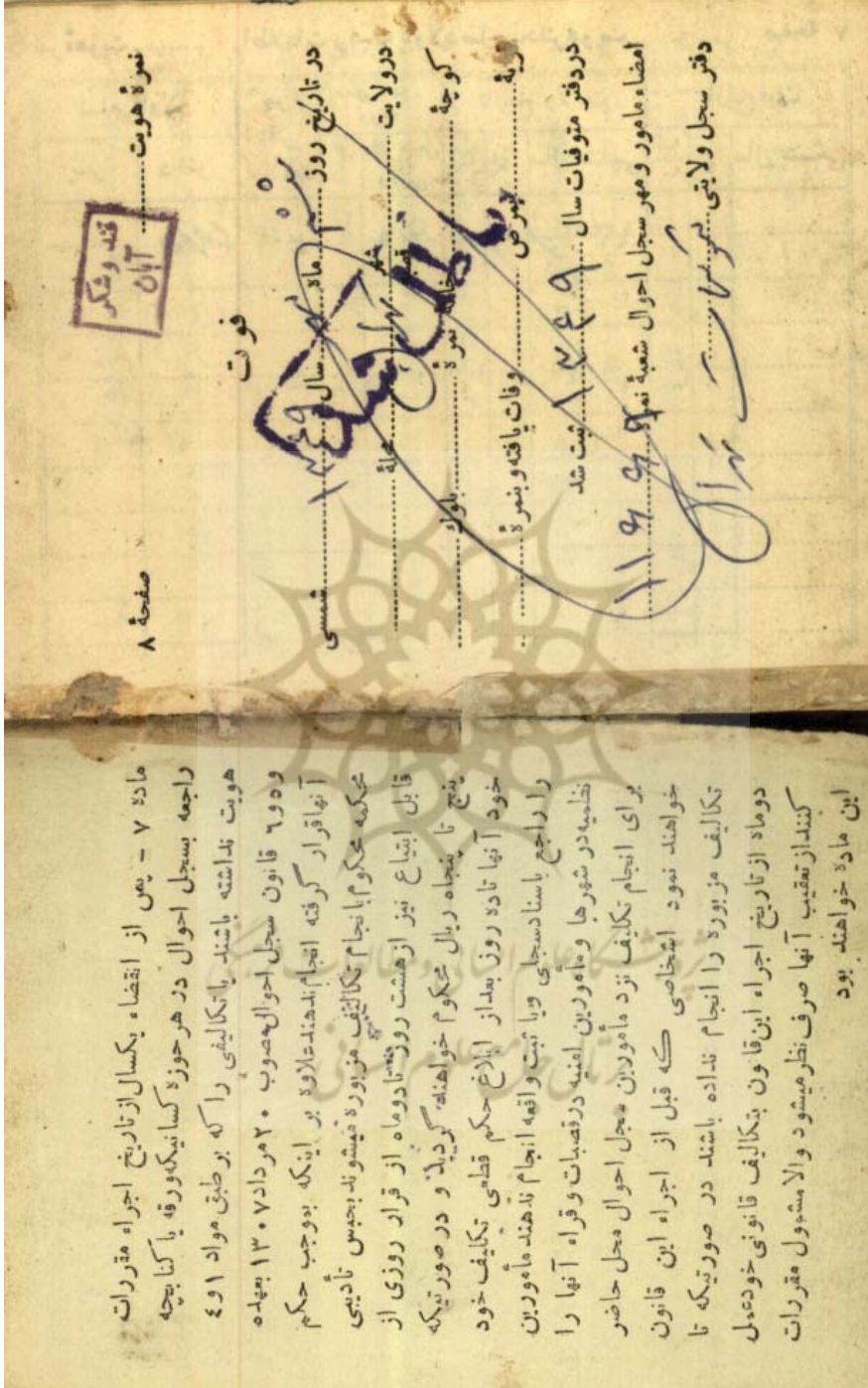






پیام بهارستان / ۲۵، س ۳، ش ۱۱ / بهار ۱۳۹۰





۱. مفتاح الخزائن ملاذ الداعی و معاذ الساعی / اسدالله بن عبدالله طالقانی لطفعلی تبریزی / [شماره نسخه در کتابخانه] ۲۱۰۵۱
۲. حالات حکماء (تذکره الحکماء)، صیدنامه، مختصری در صور و اشکال هندسی / ناشناس / ۲۱۰۵۲
۳. ابواب الجنان / واعظ قزوینی / ۲۱۰۵۳
۴. عروة النجاح فی ترجمه مفتاح الفلاح با حواشی منه عفی عنه و تملک فرهاد میرزا / محمد شریف شعبی گیلانی (۱۰۸۷ق) / ۲۱۰۵۴
۵. ترجمه جمال الاسبوع ابن طاووس نسخه خوش خط. نسخه دیگری از آن به دست نیامد / محمد تقی بن علینقی طوسی / ۲۱۰۵۵
۶. شرح اصول کافی _ تألیف در ۱۰۶۴ق - با تملک ملا یحیی بن محمد شفیع بید آبادی ۱۳۲۲ق نسخه تصحیح شده و پاکیزه. کاتب: احمد بن کمال‌الدین بن احمد ۱۰۸۵ق / مولی صالح مازندرانی / ۲۱۰۵۶
۷. الفین الفارق بین الصدق و المین کاتب: عبدالقادر بن محمد کاتب ۱۰۷۸ق با مهر تملک شیخ فضل‌الله نوری / علامه حلی / ۲۱۰۵۷
۸. مکاتیب در آغاز نسخه شخصی به نام محمود حامد قزوینی در ۱۳۷۷ق شرح حال قطب را نوشته است کاتب: عبدالقادر بن شاه حسین ۱۰۴۵ق / عبدالله قطب بن محیی / ۲۱۰۵۸
۹. فوائد / شیخ احمد احسائی / ۲۱۰۵۹
۱۰. بهارستان / عبدالرحمان جامی / ۲۱۰۶۰
۱۱. حاشیه الفوائد الضیائیة عبدالرحمان جامی / سید نعمت‌الله جزایری / ۲۱۰۶۱
۱۲. شرح خلاصة الحساب شیخ بهایی / فاضل جواد کاظمی / ۲۱۰۶۲
۱۳. خزان و بهار / قاضی محمد شریف کاشف شیرازی / ۲۱۰۶۳
۱۴. مفتاح الفلاح / شیخ بهایی / ۲۱۰۶۴
۱۵. الهدایه فی النحو با مهر تملک شیخ فضل‌الله نوری / ۲۱۰۶۵
۱۶. مصباح المتجهد کاتب: تقی بن اسماعیل حسینی کاظمی ۱۰۵۵ق / محمد بن حسن طوسی / ۲۱۰۶۶
۱۷. ادعیه / ۲۱۰۶۷
۱۸. مطول نسخه پاکیزه / سعدالدین تفتازانی / ۲۱۰۶۸
۱۹. خواص الحیوان / محمد تقی بن خواجه محمد تبریزی / ۲۱۰۶۹
۲۰. بحار الانوار (ج ۹) کاتب: محمد نصیر بن محمد علی ابهری الجی اصفهانی ۱۰۷۹ق نسخه پاکیزه / محمد باقر مجلسی / ۲۱۰۷۰
۲۱. تاریخ نگارستان / محمد بن احمد انصاری شیرازی؛ کتابت ۱۰۵۹ق / ۲۱۰۷۱
۲۲. انوار سلیمانی کاتب: محمد جعفر بن محمد باقر ۱۰۹۹ق / عباس مولوی / ۲۱۰۷۲
۲۳. مغنی (در نحو) - غیر از مغنی ابن هشام / کاتب: عزالدین حسینی ۹۶۷ق / ۲۱۰۷۳
۲۴. طب / ۲۱۰۷۴

۲۵. مجموعه: تفسیر نادعلی، شرح دعای سیفی و ادعیه دیگر نسخه خوش خط / ۲۱۰۷۵
۲۶. مجموعه: الفوائد الصمدیه و الفرائد البهیه (شرح صمدیه) کاتب: محمد علی قزوینی / شیخ بهایی و محمد بن محمد باقر ۲۷. مختاری نائینی / ۲۱۰۷۶
۲۷. خزائن الجواهر سلطانی / محمد حسین بن صالح خاتون آبادی / ۲۱۰۷۷
۲۸. هفت اورنگ / عبدالرحمان جامی / ۲۱۰۷۸
۲۹. جواهر السنیه نسخه کامل با حواشی و تصحیحات. کاتب: عبدالغفار حسینی تویسرکانی ۱۲۵۸ق / شیخ حر عاملی / ۲۱۰۷۹
۳۰. مجموعه: مرآت المحققین، آیه النور و کنز الاسرار کتابت ۱۲۱۲ق / شیخ محمود شبستری، نور علی شاه / ۲۱۰۸۰
۳۱. جنگ نامه محمد حنفیه، داستانهای تاریخی و سایر متفرقات / ۲۱۰۸۱
۳۲. مطول نسخه اعراب گذاری شده کاتب: ابراهیم گلپایگانی ۱۰۷۷ق / سعدالدین تفتازانی / ۲۱۰۸۲
۳۳. مفاتیح الاعجاز و تحفه عباسی کاتب: محمود مراغی ۱۲۳۹ق / شمس الدین محمد لاهیجی و محمد علی مؤذن سبزواری / ۲۱۰۸۳
۳۴. بحار الانوار (مزارات) شعری در وفات مجلسی در آغاز نسخه سروده شده است کتابت ۱۲۶۷ق / محمد باقر مجلسی / ۲۱۰۸۴
۳۵. مختلف الشیعه کاتب: شیخ کالی ولد شیخ عالم کتابت ۱۰۸۴ق. نسخه تصحیح شده / علامه حلی / ۲۱۰۸۵
۳۶. جوامع الجامع نسخه کامل. با تملک ضیاء لشگر / فضل بن حسن طبرسی / ۲۱۰۸۶
۳۷. قابوس نامه نسخه خوش خط / عنصر المعالی کیکاوس بن اسکندر و شمگیر / ۲۱۰۸۷
۳۸. مقتل (فارسی) / ۲۱۰۸۸
۳۹. هادیه قطب شاهی (کشف الآیات) / محمد علی کربلایی / ۲۱۰۸۹
۴۰. مجموعه رسالات عرفانی از جمله مفاتیح المسالک و جواز السائرین / ۲۱۰۹۰
۴۱. اطباق الذهب / شرف الدین شفروه اصفهانی / ۲۱۰۹۱
۴۲. کلمات مکنونه (قطع بیاض) / محسن فیض کاشانی / ۲۱۰۹۲
۴۳. کتاب دعا / ۲۱۰۹۳
۴۴. شواهد الربوبیه و قضا و قدر کاتب: شیخ علی بن شیخ محمد نجفی مسیبی ۱۰۷۰ق نسخه مقابله شده / ملاصدرا / ۲۱۰۹۴
۴۵. مجموعه: رساله در تقسیم امراض و رساله در بیان ادویه و جوهریات. کتابت ۱۲۹۲ق / ۲۱۰۹۵
۴۶. تفسیر قمی / علی بن ابراهیم قمی / ۲۱۰۹۶
۴۷. کنز العرفان نسخه دارای حواشی / فاضل مقداد سیوری / ۲۱۰۹۷
۴۸. وسیلة النجاة و انیس الحیاة و المماتة - تألیف در ۱۲۸۷ق - خط مؤلف ۱۲۹۰ق. نسخه ای از آن به

- دست نیامد / محمد یوسف بن عبدالحمید قاری / ۲۱۰۹۸
۴۹. مرآت المحققین و شرح تائیه ابن فارض / شیخ محمود شبستری و عبدالرحمان جامی / ۲۱۰۹۹
۵۰. مجموعه رسالات در نجوم و تقویم و رمل / ۲۱۱۰۰
۵۱. شرح الفیه ابن مالک (فارسی) کاتب: نورالدین محمد بن محمد مؤمن ۱۰۵۵ق. چاپ نشده / محمد علی بن مولی بابا سرکانی (تویسرکانی) / ۲۱۱۰۱
۵۲. صحیفه سجادیه / ۲۱۱۰۲
۵۳. مجموعه: جام جهان نما، شرح حدیث حقیقت (کمیلیه)، ترجیع بند / محمد شیرین مغربی / ۲۱۱۰۳
۵۴. ابواب الجنان کتابت ۱۳۲۱ق / واعظ قزوینی / ۲۱۱۰۴
۵۵. مظاهر محمودیه / محمد بن مهدی حسینی (۱۲۶۴ق) / ۲۱۱۰۵
۵۶. اربعین با علامت بلاغ / شیخ بهایی / ۲۱۱۰۶
۵۷. جامع الاسرار / ۲۱۱۰۷
۵۸. مجموعه: کلمات مکنونه، رساله در وحدت وجود، الزوراء / فیض کاشانی، دوانی / ۲۱۱۰۸
۵۹. شرح حی بن یقظان / ابن زبیله / ۲۱۱۰۹
۶۰. ریاض المتجهدين با حواشی منه / محمد رضی مستوفی / ۲۱۱۱۰
۶۱. مجموعه رسالات از جمله: مدارک الغرایب، تفسیر فاتحة الكتاب، مسالك الطريقة و مدارک الحقیقه. کتابت ۱۲۶۲ق / حسن بن عبدالرحیم مراغی / ۲۱۱۱۱
۶۲. الدرّة الغریبه و شرح کبیر کاتب: عبدالرحیم بن عباسقلی ابوینی ۱۲۶۸ق / ۲۱۱۱۲
۶۳. البهجة المرضیه / جلال الدین سیوطی / ۲۱۱۱۳